

Voorbereid afstuderen: onderzoek doen naar onderzoek in organisaties

Tessa Oomen*

Matthew Jones, *Researching organizations: The practice of organizational fieldwork*, London: Sage, 2014, 221 pp., ISBN 978-1-4462-5722-7, € 44,99 (pbk).

In het schooljaar 2014-2015 zat ik in de afstudeerfase van de opleiding Toegepaste Psychologie. Dit betekende dat ik in de tweede helft van dat schooljaar zou beginnen met mijn afstudeeronderzoek. Ondanks de voorbereiding die Fontys Hogescholen mij heeft geboden, zoals vakken gericht op kwalitatief en kwantitatief onderzoek, voelde ik dat ik nog een perspectief van onderzoek doen miste. Tijdens onze voorbereiding is er weinig contact geweest met 'echte' opdrachtgevers, wat maakte dat er weinig kennis en ervaring in en over de praktijk is opgedaan.

Om mezelf goed voor te bereiden op mijn afstudeertraject ben ik op zoek gegaan naar mogelijkheden om mijn kennis en ervaring te verbreden. Hoewel een boek weinig helpt bij het vergroten van ervaring, heeft *Researching organizations: The practice of organizational fieldwork* van Matthew Jones een wereld voor me geopend.

De korte omschrijving van het boek toonde mij al aan dat het geschikt is voor zowel startende onderzoekers als mensen die inzicht willen krijgen in praktijkgericht onderzoek.

Ook de positie van dit boek op de markt is duidelijk. Er wordt aangekaart dat er al veel boeken geschreven zijn waarin de verschillende onderzoeksprincipes en filosofieën omschreven worden. Ook kun je tal van boeken vinden waarin een verscheidenheid aan onderzoekstechnieken wordt uitgelegd. Wat *Researching organizations* echter uniek maakt, is dat het ingaat op de praktische problemen die een onderzoeker kan tegenkomen, vooral wanneer hij als externe onderzoeker werkt, in opdracht van een organisatie. Het blijft gelukkig niet alleen bij het beschrijven van deze problemen, ook komt aan de orde hoe de onderzoeker zich daarop kan voorbereiden!

Opbouw en inhoud

Het boek kent tien hoofdstukken die elkaar logisch opvolgen. Het begint in hoofdstuk 1 met een korte introductie van het boek, waarna vervolgens in hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de theorie achter onderzoek binnen organisaties. Hoofdstuk 3 betreft de opzet van een onderzoeksproces en hoofdstuk 4 gaat over

* Tessa Oomen is recent afgestudeerd als toegepast psycholoog en volgt momenteel de (pre)master van Crisis and Security Management aan de Universiteit Leiden.

welke ethische vraagstukken kunnen voorkomen en de daarbij horende regels die van belang zijn.

Jones heeft zijn boek verder opgebouwd vanuit het principe 'getting in, getting on, getting out, getting back'. Dit betreft de taken die de onderzoeker moet doen om een organisatie binnen te komen, zijn onderzoek aan de gang te krijgen en uit te voeren, hoe en wanneer de onderzoeker de organisatie moet verlaten en waarom hij eventueel zal terugkeren. Elk van deze principes wordt in een eigen hoofdstuk (5 t/m 8) behandeld.

In hoofdstuk 9 wordt ingegaan op de problemen die kunnen ontstaan nu technologie steeds vaker gebruikt wordt bij onderzoeken en welke invloed technologie heeft op veranderingen binnen organisaties. Het boek wordt in hoofdstuk 10 samengevat met Jones' conclusies.

Toegankelijk en praktisch

Het boek leest bijna als een handleiding, omdat het ingaat op elk relevant aspect van onderzoek doen binnen organisaties. Het is geen handleiding die stap voor stap uitlegt wat er gedaan moet worden, maar een die aanzet tot denken en heroverwegen van keuzes in het onderzoeksproces. Jones gaat in op de opzet van het onderzoek: wat voor ontwerp past het beste bij het doel van het onderzoek, de beoogde respondenten, de wens van de opdrachtgever en de beschikbare tijd? Hoewel deze informatie niet nieuw is voor zelfs de meest onervaren onderzoeker, vind ik dat Jones mij heeft geholpen door helder uiteen te zetten wat de voordelen en beperkingen zijn van elke methode (samengevat in duidelijke tabellen) met daarbij de praktische implicaties. Bijvoorbeeld: transcriberen van één uur interviewen zal ongeveer acht uur in beslag nemen, maar iemand gaat niet acht uur op één dag transcriberen, dus zal die acht uur worden verdeeld over meerdere dagen. Deze en nog veel meer praktische implicaties die Jones bespreekt, geven de lezer de mogelijkheid zijn keuzes overwogen te maken (en de werkzaamheden goed in te plannen), maar ook zijn keuzes te verantwoorden tegenover de opdrachtgever. Tijd is immers geld en een onderzoeksopzet die minder tijd in beslag neemt, zal de voorkeur hebben.

De schrijfstijl en het taalgebruik van Jones maken het boek ook erg toegankelijk. Begrippen worden helder uitgelegd en voorzien van één of meer voorbeelden. Als een begrip meerdere interpretaties kan hebben, geeft Jones aan in welke context en met welke betekenis hij het begrip hanteert. Dit alles beargumenteert hij met behulp van verschillende bronnen, die aan het eind van de hoofdstukken staan benoemd. Daarnaast wijst Jones de lezer regelmatig op extra leesstof, mocht de lezer meer te weten willen komen over een specifiek onderwerp.

Wat het boek bruikbaar maakt bij het onderwijs, zijn de opdrachten die aan het eind van elk hoofdstuk zijn toegevoegd. Dit zijn er niet veel, vaak maar drie, maar de vragen behoeven een inhoudelijk antwoord of een mening. Voorbeelden hiervan zijn: 'Outline three arguments for, and three arguments against, a researcher fixing a definite date for their departure from the field some time in advance', en een stelling: 'Who needs ethical codes? No serious researcher would ever do any-

thing unethical.' De antwoorden op de vragen staan niet uitgekauwd in het hoofdstuk, waardoor deze niet alleen een toevoeging zijn aan de inhoud van het boek, maar me ook helpen de stof te koppelen aan mijn werkveld. De stellingen helpen me een mening te vormen en kunnen in een groepssetting leiden tot een waardevolle discussie.

Jones heeft zich bij het schrijven van dit boek niet gericht op een specifiek vakgebied en dus vraagt hij van de lezer zelf een aansluiting te vinden met zijn of haar specialisme. Je wordt als lezer hierin wel ondersteund doordat er vragen worden gesteld die toepasselijk zijn voor alle vakgebieden. Een voorbeeld is: 'What is the relevant ethics code for your field of research?' Dit maakt dat je je niet alleen bezighoudt met de inhoud van het boek, maar ook met de vraag hoe dat relevant is voor jou als onderzoeker.

Dit soort vragen hebben mij geholpen de koppeling naar de praktijk te maken, omdat ik door mijn gebrek aan ervaring weinig aanknopingspunten had. Inmiddels heb ik mijn afstudeeronderzoek afgerond en merk ik dat de koppeling nu nog gemakkelijker is te maken. Hoewel dit ook tot de conclusie zou kunnen leiden dat het boek daardoor weer minder geschikt is voor de startende onderzoeker, aangezien enige ervaring als onderzoeker tot een groter begrip leidt, is dit niet zoals ik het ervaren heb. Het boek van Jones heeft me zeker op weg geholpen.

Concluderend

Matthew Jones schreef een toegankelijk boek dat als richtlijn kan worden gebruikt bij het opzetten van onderzoek binnen organisaties. Hij gaat in op gebeurtenissen die zich in de praktijk voordoen en geeft zijn visie daarop zonder deze op te dringen aan de lezer. Jones onderbouwt zijn stellingen en geeft bronnen wanneer de lezer zich zou willen verdiepen in een onderwerp.

Doordat het boek aan startende onderzoekers (binnen de sociale sector) gericht is en er bij elk hoofdstuk opdrachten te vinden zijn, is het uitermate geschikt om in te zetten in het onderwijs, bijvoorbeeld ter voorbereiding op het afstuderen.